CDA Amsterdam

Onze begroting voor een sterkere samenleving.

MEER SAMENLEVING,
MINDER OVERHEID.

“Een goede rentmeester geeft geen rekening door.

Onze begroting voor een sterkere samenleving van de CDA-fractie bij de Begroting 2027 van de gemeente Amsterdam.

Inleiding.

Twee magen.

Een mier heeft twee magen. Eén voor zichzelf, en één om haar nestgenoten mee te voeden. Biologen noemen dat de ‘sociale maag’. Wij noemen het de solidariteitsmaag. Want wanneer een mier een nestgenoot met honger tegenkomt, dan geeft ze haar te eten vanuit haar solidariteitsmaag. Ze kan niet anders! Het gaat automatisch.

Maar als ze een mier uit een ander nest tegenkomt, dan gaat ze de strijd aan. Bij mieren is solidariteit een onderdeel van de anatomie, ze zijn dus enorm solidair. En tegelijkertijd is die solidariteit ook begrenst, namelijk tot het eigen nest.

Bij mensen zit solidariteit niet in het lijf maar in onze sociale ‘natuur’. De christendemocratie ziet de mens als een door-en-door sociaal wezen dat pas tot zijn recht komt in relatie met anderen, dus in gezinnen, verenigingen en in buurten.

Wij zijn solidair met elkaar. De vraag is echter, wie is "wij"?

De regelingenstad.

Het CDA constateert dat veel solidariteit in Amsterdam via de overheid loopt. Van de 8,1 miljard euro in deze begroting, gaat ruim een derde naar vormen van solidariteit: armenzorg, daklozenzorg, de bijstand, zorg thuis via de Wmo, jeugdhulp, buurtteams en de opvang van vluchtelingen. Het grootste deel daarvan is wettelijk en wordt door het Rijk betaald. Daarbovenop stelt de gemeente Amsterdam zelf honderden miljoenen beschikbaar. In de basis is dat iets moois: we zijn graag solidair met elkaar.

Maar tegelijkertijd is het de vraag of de overheid nou wel het beste in staat is om al dit zorgen voor elkaar te organiseren. Want wat de overheid aan zorg levert is in de eerste plaats aanbesteed volgens een Europese aanbestedingsprocedure. De mensen die de zorg of hulp krijgen hebben daarvoor een indicatie gehad. Die indicatie is door een professionele zorgverlener gedaan op basis van (wettelijk) vastgelegde criteria en ook de hulp die je krijgt voldoet aan (wettelijke) standaarden die we met elkaar afgesproken hebben. Al deze formele hulp is relatief duur vergeleken met mensen in de samenleving die voor elkaar zorgen.

> **Voorbeeld:** Als een buur een kop soep naar een zieke buur brengt dan is deze kop soep oneindig veel goedkoper en vaak lekkerder dan een kop soep die na indicatiestelling, HACCP gecertificeerd door een bezorgienst gebracht wordt nadat deze in een professionele keuken bereid is door een zorgverlener die daarvoor een aanbestedingsprocedure gewonnen heeft. Aan de andere kant: deze ‘overheidssoep’ voldoet wel aan bepaalde standaarden én wordt langdurig geleverd. Bij ‘burensoep’ is dat niet het geval.

Waar wij als CDA in deze begroting naar willen zoeken is de vraag of we een nieuwe balans kunnen vinden tussen ‘overheidssoep’ en ‘burensoep’.

De antwoorden van het college op onze technische vragen op de begroting zijn duidelijk. In vijf jaar is geen enkele minimaregeling op effect onderzocht. Van de 74 miljoen euro aan regelingen gaat 7 miljoen op aan uitvoering. Het bereik van de Stadspas daalde juist nadat de doelgroep werd verbreed, en 34.600 huishoudens die ergens recht op hebben, worden niet bereikt.

Amsterdam is een regelingenstad geworden: voor elk probleem een loket, voor elk loket een formulier. En ondertussen lopen we met zijn allen muurvast in eindeloze bureaucratie.

> **Voorbeeld:** In stadsdeel Zuid hebben buren jaren geleden twee trampolines neergezet waar kinderen op kunnen spelen. Eerst wilde de gemeente dat deze buren een stichting zouden oprichten en een verzekering af zouden sluiten, dan zouden de trampolines mogen blijven staan. Maar bij nader inzien vond de gemeente dat er óók andere trampolines geplaatst moesten worden door die stichting-in-oprichting. Namelijk gecertificeerde trampolines, van dezelfde 30 centimeter hoog. De bewoners vonden dat te ver gaan. Uiteindelijk heeft de gemeente de “gevaarlijke” trampolines verwijderd. Dit voorbeeld laat zien hoe overheidsbureaucratie soms wel kosten (en ergernis) toevoegt, maar maatschappelijk gezien weinig toegevoegde waarde heeft, ondanks alle goede bedoelingen.

Kunnen we als Amsterdammers minder uitbesteden aan de overheid en meer zelf doen? En dan niet alleen in de zorg voor elkaar maar ook in de zorg voor onze leefomgeving? Uit cijfers blijkt dat er mogelijkheden moeten zijn: een derde van de Amsterdammers doet vrijwilligerswerk, tegen de helft van de Nederlanders. Negen procent geeft mantelzorg, landelijk veertien. En de streefwaarden in de begroting voor vrijwilligerswerk, inzet voor de buurt en informele hulp staan alle drie op nul groei. De maatschappelijke diensttijd, die in het coalitieakkoord staat, komt in de begroting niet één keer voor.

Daarom stellen wij bij elk onderdeel van de begroting twee vragen. Welke ruimte laat dit aan de samenleving zelf? En doet Amsterdam hier meer dan de wet vraagt, en is dat uit te leggen? Uit die twee vragen volgt deze begroting, als onze input voor de discussie.

Meer samenleving, minder overheid.

De ‘Staat van de Programma's’ die we na de verkiezingen ontvingen, liet zien waar de gemeente andere keuzes kan maken. Het document biedt 671 miljoen euro aan opties, waarvan 247 miljoen in het sociaal domein. De coalitie koos daaruit wel maatregelen die de inkomsten verhogen (de toeristenbelasting, de parkeervergunning en de bezoekersregeling), maar liet opties om ‘de regelingenstad’ aan te pakken links liggen.

Onze begroting kiest ervoor om een aantal van deze maatregelen wel te nemen. We doen dat met een redelijke ingroei. Daarom zie je in 2027 slechts beperkte verschillen. Ook nemen we de risico's die de ambtenaren erbij schreven in acht. Wat de wet van de gemeente vraagt (Wmo, de buurtteams en de Ouder- en Kindteams), laten ongemoeid. De minimaregelingen voor volwassenen worden eenvoudiger en minder, en het Kunstenplan wordt kleiner, zodat cultuur weer vaker door de stad zelf wordt gedragen. Bovendien vangen we de hardste klappen van deze bezuinigingen tot en met 2029 op in een algemene pot ‘maatschappelijke initiatieven’. Deze brede subsidieregeling heeft als doel om de samenleving te helpen om weer op eigen benen, minder afhankelijk van de gemeente, te staan. Want we zijn te veel op de overheid gaan leunen. En een samenleving die te veel op de overheid leunt is een kwetsbare samenleving.

> **Voorbeeld:** Neem als voorbeeld het thema “maatschappelijke weerbaarheid”. Stel je voor, Amsterdam zit 72 uur zonder stroom en zonder internet. Amsterdammers zijn dan in de eerste plaats op elkaar aangewezen. Want ook de overheid zelf heeft op dat moment geen stroom en geen internet. Het is maar de vraag hoeveel van de 22.000 medewerkers van de gemeente in deze 72 uur naar hun werk kunnen komen, alleen al omdat een groot aantal van hen niet in Amsterdam woont. De kans dat de overheid juist in die 72 cruciale uren druk is met zichzelf en dus niet voor de samenleving kan zorgen is groot.

Onze begroting is gericht op solidariteit tussen bewoners. We willen de samenleving activeren. De gemeente is een logisch voortvloeisel van de samenleving maar niet de vervanging ervan.

Daarom stoppen we een deel van de besparingen in een algemene subsidieregeling voor Maatschappelijke Initiatieven: zestig procent van de besparing in 2027 en 2028, veertig procent in 2029 en een kwart in 2030. Deze bedragen zien wij als “frictiekosten” voor de samenleving. Omdat wij willen dat de buurtvereniging, de kerk, de moskee, de sportclub en de vrijwilliger een grotere rol gaan spelen in onze samenleving, willen we middelen beschikbaar stellen om hen toe te rusten.

Ook zetten we de maatschappelijke diensttijd in als interventie in de jeugdhulp, vrijwillige schuldhulp naast de professional, een buddy voor elke statushouder en buurtcoaches die bewoners helpen een dakloze buurtgenoot op weg te helpen. Wie een container of een straat adopteert, krijgt korting op de afvalstoffenheffing. Buiten de toeristische gebieden vragen we Amsterdammers om meer te doen om hun eigen straat schoon te houden en vanaf 2028 parkeer je gratis bij de markt, het sportpark, de kerk, de moskee en het buurthuis.

Op de kindregelingen, de jeugdhulp, de zorg thuis, Vroeg Eropaf, de schuldpreventie, de opvang van dak- en thuislozen, de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers en de subsidies aan de Voedselbank en haar collega’s bezuinigen we niet.

Het ongemakkelijke wij.

Er is ook een wij waarvan we ons afvragen of het ons eigen ‘nest’ is. De slaper in het portiek, de gebruiker op het plein, de dealer die er elke dag weer staat en soms zelfs de kinderen uit de wijk vraagt om te voetballen. Dakloosheid en drugsoverlast breken het ‘wij’ af omdat het ons gevoel van veiligheid aantast. Het college trekt tijdelijk geld uit om de leefbaarheid te verbeteren en veiligheid te vergroten. Dat is goed. Maar het is niet goed dat dit tijdelijk is: vanaf 2029 is er geen extra geld beschikbaar terwijl overlast niet stopt op 31 december 2028. Wij maken dat geld structureel en voegen er 10 miljoen aan toe, met vanaf 2029 zo'n dertig extra boa's en toezichthouders in de parken. Preventie, zorg en handhaving horen bij elkaar en het CDA wil deze met elkaar in balans brengen. We zijn barmhartig maar ook duidelijk over wat de buurt niet hoeft te accepteren.

Wie betaalt.

Het college legt de rekening bij de parkeerder en de toerist. Wij doen dat anders. Zo investeren we in het gratis parkeren bij verenigingen en instellingen. De verlaging van de bezoekerskorting draaien wij helemaal terug, want visite en familie ontvangen mag geen luxe zijn. Ook verhogen we de lasten niet, de OZB en de afvalstoffenheffing gaan vooralsnog niet omhoog al sluiten we niet uit dat dit in 2028 of 2029 toch nodig is.

De toerist betaalt in deze begroting ook mee aan de stad, maar anders dan het college in haar begroting doet. Deze stad heeft afgesproken dat maximaal twintig miljoen overnachtingen per jaar willen. Wij houden de toeristenbelasting op 12,5 procent en richten een toerisme fonds op voor de buurten die het meest last hebben van de drukte. We vullen dit fonds met geld waar de stad eigenlijk geen recht op heeft: alle inkomsten boven de 20 miljoen toeristische overnachtingen. Vanuit het toerisme fonds gaat het geld volgens een vaste verdeelsleutel naar schone straten, bomen, breedte cultuur en de NV Zeedijk of vergelijkbare initiatieven. In 2027 begint het fonds in de plaats van het Fonds binnenstad van het college; vanaf 2028 gaat alles wat boven de 225 miljoen euro binnenkomt naar dit fonds.

Wat geven we door.

In de solidariteitsmaag van de mier zit niet alleen voedsel. Er zit ook een groeihormoon in. Zo laten mieren elkaar groeien; ze geven iets door. De begroting van het College geeft een schuld die oploopt van 7,8 miljard euro in 2025 naar 10,9 miljard in 2030 door. De rentelasten verdrievoudigen bijna: van 105 naar 293 miljoen euro. Dat is zo'n 300 euro per Amsterdammer per jaar. Per inwoner betaalt Amsterdam nu al een derde meer aan rente en afschrijving dan Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Dat geld gaat naar bankiers en niet naar de stad.

Een goede rentmeester geeft geen rekeningen door. Daarom sluit deze alternatieve begroting elk jaar, ook in 2027, zonder nieuw beroep op de reserve, en gaat elke euro die overblijft gaat naar aflossing van de schuld.

En we geven nog meer door. Het geld voor vergroening begint in de begroting van het college pas in 2030. Wij laten de vijfhonderd bomen van 2027 betalen uit het geld dat er al voor is, investeren vanaf 2028 vijftien miljoen per jaar in nieuwe bomen en groen en vullen het bomenfonds uit de toeristenbelasting. Een boom is de goedkoopste airco van de stad.

En we geven een stad door waar geld verdiend wordt: met een Groene Groei-programma voor groene industrie en het mkb, te beginnen met Amsterdam als thuishaven van de schoonste riviercruise ter wereld. We willen werken aan een repuatie als duurzame stad met duurzame bedrijvigheid.

Leeswijzer.

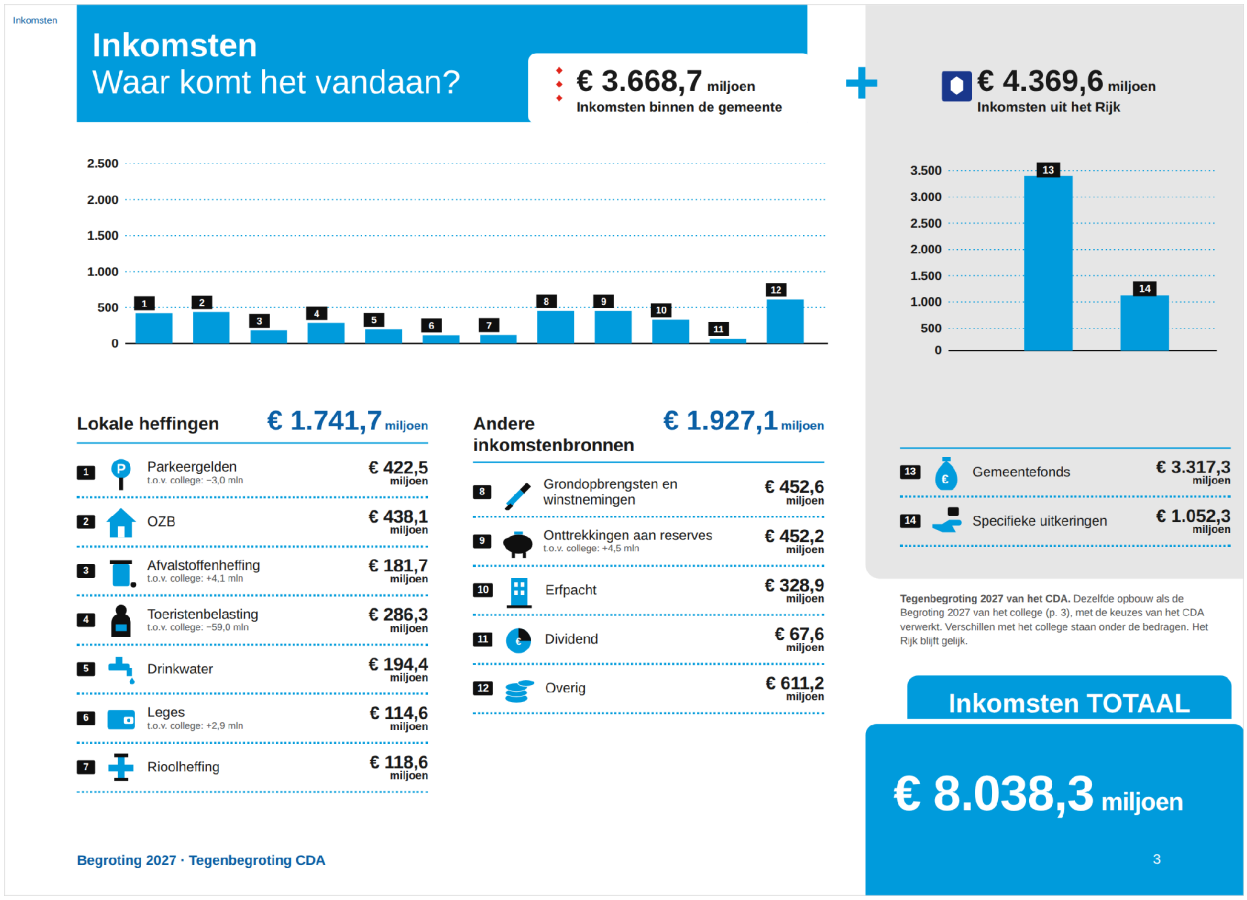
Deze begroting volgt de indeling van de Begroting 2027 die het College opgesteld heeft. Alle bedragen zijn in miljoenen euro's en laten het verschil met de begroting van het college zien: een plus is geld dat we ophalen (dus dan is onze begroting “goedkoper” dan die van het College), een min is een extra uitgave (dus daar is het CDA “duurder” dan het College). Elk bedrag komt uit de begroting, bijlage 6.12 bij het coalitieakkoord, de Staat van de Programma's of de beantwoording van de technische vragen. Na de samenvatting volgen de programmeonderdelen zoals de begroting ze zelf presenteert, aangevuld met twee overzichten die de begroting niet kent: de staat van de samenleving en wat we doorgeven. Daarna volgen de keuzes per programma.

Onze begroting in het kort.

SAMENVATTING	2027	2028	2029	2030
Minder overheid: besparingsopties uit de Staat van de Programma's in sociaal domein en cultuur (20%; minimaregelingen en Kunstenplan 40%)	10,9	31,8	80,4	146,5
Meer samenleving: pot Maatschappelijke Initiatieven (60% van de besparing in 2027 (vanaf 1 juli) en 2028, 40% in 2029, 25% in 2030)	-3,3	-19,1	-32,2	-36,6
Overige keuzes (programma's 1 t/m 14 en algemene middelen)	-5,4	15,0	41,8	55,4
Saldo vóór bestemming	2,2	27,7	90,0	165,3
Mutatie algemene reserve (geen beroep op de reserve)	–	–	–	–
Overschot naar aflossing van de schuld	-2,2	-27,7	-90,0	-165,3
Saldo na bestemming	**–**	**–**	**–**	**–**

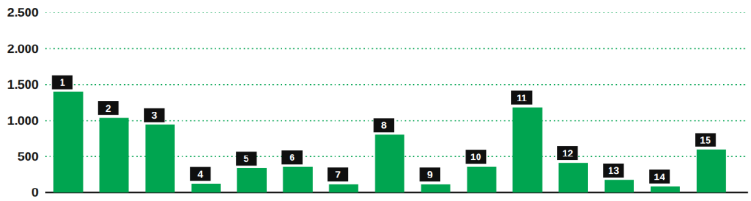
Onze begroting in beeld.

Dezelfde drie overzichten als in de Begroting 2027 van het college (p. 3-5), met de keuzes van het CDA voor 2027 verwerkt, gevolgd door twee overzichten die de begroting niet kent: de staat van de samenleving en wat we doorgeven. Deze overzichten zijn indicatief en met AI gemaakt. Bij afwijkingen is de tekst en zijn de tabellen uit dit document leidend.

Uitgaven
Waar gaat het naartoe?

€ 8.038,3 miljoen

De tegenbegroting van het CDA verdeelt hetzelfde geld anders: meer samenleving, minder overheid. De verschillen met de begroting van het college staan onder de bedragen. De tegenbegroting neemt in programma 1 de besparingsopties over uit de Staat van de Programma's (€ 10,9 miljoen in 2027); daar staat de pot Maatschappelijke Initiatieven (€ 3,3 miljoen, vanaf 1 juli) tegenover. Wettelijke zorgtaken (Wmo, buurtteams, Ouder- en Kindteams) blijven buiten schot. 2027 sluit met € 2,2 miljoen overschot, dat naar aflossing gaat

1	Sociale zaken en sociale rechtvaardigheid	t.o.v. college: −3,1 mln	€ 1.399,6 miljoen
2	Zorg, Volksgezondheid en Opvang	t.o.v. college: +1,0 mln	€ 1.038,5 miljoen
3	Onderwijs en Jeugd	t.o.v. college: −0,7 mln	€ 942,2 miljoen
4	Sport en Bewegen	t.o.v. college: +0,3 mln	€ 121,7 miljoen
5	Veiligheid	t.o.v. college: −6,5 mln	€ 337,7 miljoen
6	Afval en Reiniging	t.o.v. college: +2,8 mln	€ 355,0 miljoen
7	Dienstverlening		€ 114,5 miljoen
8	Ruimtelijke ordening, Gebiedsontwikkeling en Wonen	t.o.v. college: +0,6 mln	€ 801,8 miljoen
9	Duurzaamheid, Energietransitie en Drinkwater		€ 114,2 miljoen
10	Economie, Cultuur en Vastgoed	t.o.v. college: −6,7 mln	€ 362,5 miljoen
11	Openbare ruimte, Verkeer en Vervoer	t.o.v. college: −1,9 mln	€ 1.183,0 miljoen
12	Bedrijfsvoering	t.o.v. college: −7,0 mln	€ 411,9 miljoen
13	Digitalisering	t.o.v. college: −4,0 mln	€ 172,8 miljoen
14	Bestuur en Ondersteuning	t.o.v. college: −4,5 mln	€ 86,3 miljoen
15	Algemene middelen	t.o.v. college: −20,8 mln	€ 596,6 miljoen

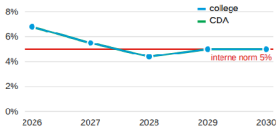
Uitgaven TOTAAL

€ 8.038,3 miljoen

Financiële positie

Algemene reserve

Vrij besteedbaar eigen vermogen, buffer voor tegenvallers. Interne norm: 5% van het begrotingstotaal.

Weerbaar

Onze weerbaarheid blijft voldoende. De tegenbegroting sluit in 2027 zonder beroep op de algemene reserve (college: € 53,7 miljoen eruit), en vanaf 2027 lossen we af.

Deze kengetallen geven samen een beeld van de financiële positie. Ze volgen de landelijk afgesproken signaalwaarden: groen is het minst risicovol, rood het meest. De CDA-waarden zijn indicatief berekend op basis van de tegenbegroting; de collegewaarden komen uit de Begroting 2027.

Wendbaar

Onze wendbaarheid blijft voldoende. In 2027 gelijk aan het college; vanaf 2028 gaat elk overschot naar aflossing, zodat de schuld in 2030 ca. € 0,3 miljard lager is.

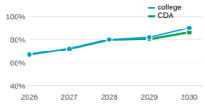
Netto schuldquote standaardschuld

72%

2026: 67% · college 2027: 72%

Schuld gedeeld door inkomsten. In 2027 gelijk aan het college; daarna lager door ca. € 0,3 miljard aflossing.

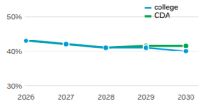
Solvabiliteit

42%

2026: 43% · college 2027: 42%

Deel van het bezit dat met eigen vermogen is gefinancierd. Vanaf 2029 iets hoger door lagere schuld.

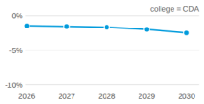
Grondexploitatie

−1,6%

2026: −1,5% · college 2027: −1,6%

Grondpositie vergeleken met de totale baten. Negatief = laag risico. De CDA-keuzes veranderen hier niets aan.

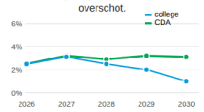
Structurele exploitatieruimte

3,2%

2026: 2,5% · college 2027: 3,1%

Structurele ruimte om de lasten te dragen. Al in 2027 iets hoger dan het college, vanaf 2028 duidelijk hoger door het structurele overschot.

Belastingcapaciteit

97%

2026 (laatste meting); college = CDA

Woonlasten vergeleken met het landelijk gemiddelde (2026). Het CDA verhoogt OZB en afvalstoffenheffing niet; adoptanten betalen vanaf 2028 minder.

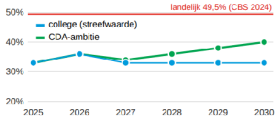
Wijzers: zwart = 2026, lichtblauw = college 2027, groen = tegenbegroting CDA 2027. Lijnen: ontwikkeling 2026–2030, college (blauw) en CDA (groen, indicatief). Collegewaarden uit de Begroting 2027, p. 5; CDA-waarden berekend met de schuld- en rentegegevens uit de technische antwoorden (vragen 253, 309, 334).

omzien naar elkaar

Staat van de samenleving

Vrijwilligerswerk

Aandeel Amsterdammers van 18 jaar en ouder dat vrijwilligerswerk doet in of via een organisatie. Landelijk deed in 2024 49,5% van de 15-plussers vrijwilligerswerk (CBS).

Omzien

33%

college 2027: 33% · CDA 2030: 40%

Vrijwilligerswerk: 33% van de Amsterdammers (2025). Het college houdt 33% als streefwaarde voor 2027; het CDA wil naar 40% in 2030, met de maatschappelijke diensttijd, minder regels voor vrijwilligers en de pot Maatschappelijke Initiatieven.

De begroting meet de financiële positie in vijf kengetallen. De tegenbegroting van het CDA voegt daar de staat van de samenleving aan toe: hoe vaak Amsterdammers naar elkaar omzien. De meeste cijfers staan al in de Begroting 2027, meestal met een ambitie van nul groei. De zwarte wijzer is de laatste meting, de lichtblauwe de streefwaarde van het college, de groene de tegenbegroting van het CDA (ambitie 2030).

Meedoen

26%

college: 30% · CDA 2030: 35%

Inzet voor buurt of stad: 26% van de 18-plussers zette zich de afgelopen 12 maanden in voor buurt of stad (2025). College: 30% vanaf 2026. CDA: 35% in 2030, met buurtbudgetten, burgerberaden en container- en straatadoptie.

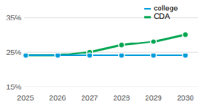
Informele hulp

24%

2025 · college 2027: 24% · CDA 2030: 30%

Aandeel dat vaak informele hulp geeft aan familie, buren of bekenden (nog eens 20% soms). College: 24% blijft 24%. CDA: 30% in 2030, met buddy's, buurtcoaches en vrijwillige schuldhulp.

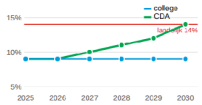
Mantelzorg

9%

2024 · landelijk 14% · CDA 2030: 14%

Aandeel 18-plussers dat mantelzorg geeft (Gezondheidsmonitor 2024); landelijk 14%. College: geen streefwaarde. CDA: naar het landelijke niveau, met respijtzorg en minder papierwerk.

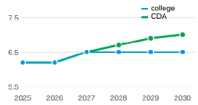
Schone straat

6,2

2025 · college 2027: 6,5 · CDA 2030: 7,0

Rapportcijfer van Amsterdammers voor het schoonhouden van de straten. College: van 6,2 naar 6,5. CDA: 7,0 in 2030, met container- en straatadoptanten en het toerismefonds voor reiniging in de drukste buurten.

Wijzers: zwart = laatste meting, lichtblauw = streefwaarde college, groen = tegenbegroting CDA (ambitie 2030). Lijnen: college (blauw; zonder streefwaarde is de laatste meting doorgetrokken) en CDA (groen). Bronnen: Begroting 2027 p. 47 en p. 128; GGD Gezondheidsmonitor 2024 (mantelzorg); CBS Vrijwilligerswerk 2024 (landelijk, 15-plussers, ruimere definitie).

Onze begroting per programma.

MEER SAMENLEVING, MINDER OVERHEID (OPTIES UIT DE STAAT VAN DE PROGRAMMA'S)	2027	2028	2029	2030
7.1.1.1 Minder klantbegeleiders inkomen en FIBU (bovenwettelijk deel)	1,7	3,3	5,0	5,0
7.2.1.1 Minder klantbegeleiders werk, school en participatie	3,1	6,3	9,5	9,5
7.2.1.2 Werk met loonkostensubsidie voorliggend aan bijstand	–	–	–	5,0
7.2.1.3 Minder instrumenten voor werk en participatie	2,1	4,2	6,3	8,4
7.3.1.1-2 Minimaregelingen volwassenen vereenvoudigen	4,0	8,0	12,0	16,0
6.1.1.1 Gebiedsgericht werken stadsdelen (45 fte gebiedsmakelaars)	–	–	7,6	7,6
6.1.1.3 Sociale basis: professionele welzijnssubsidies	–	7,5	15,0	30,0
6.1.2.1 Besparing bureaucratie GGD:	–	2,5	5,0	5,0
3.2 Kunstenplan grote instellingen	–	–	20,0	60,0
Frictiekosten samenleving: subsidiepot Maatschappelijke Initiatieven	-3,3	-19,1	-32,2	-36,6
Subtotaal meer samenleving, minder overheid	**7,6**	**12,7**	**48,2**	**109,9**

Toelichting:

- Wij vinden dat de taken van de klantbegeleiders belegd moeten worden bij de buurtteams en de vrijwillige schuldhulp en schrappen daarom het bovenwettelijke deel.
- Werk en vrijwilligerswerk moet gaan voor bijstand, daarom korten wij op de loonkostensubsidie in 2030.
- We besparen op de instrumenten voor werk en participatie. We kijken liever naar vrijwilligerswerk of buurtbanen.
- We vereenvoudigen de bovenwettelijke minimaregelingen voor volwassen door een lagere inkomensnorm te hanteren.
- De reorganisatie vraagt ook wat van de stadsdelen. Wij willen besparen op gebiedsmakelaars, in traject met de stadsdelen. We investeren in maatschappelijke initiatieven.
- Ontmoetingen en activiteiten voor volwassenen en jeugd kunnen beter gedaan worden door de samenleving. Daarom halen we wat weg bij de sociale basis, en hevelen we dat over naar onze subsidiepot Maatschappelijke Initiatieven. We moeten nog nader onderzoeken in hoeverre dit technisch mogelijk is omdat de sociale basis voor zes jaar vastgelegd is.
- We besparen op bureaucratie binnen de GGD.
- Wij besparen binnen cultuur op de grote instellingen en investeren in breedte cultuur. Ook zetten we in op meer cultuurtoeristen, die bij kunnen dragen aan de financiën van de grote culturele instellingen. Daarom komt de besparing later op gang.
- Een deel van de besparingen uit dit programma gebruiken we in een nieuwe, algemene subsidieregeling:, de fricitekosten samenleving. Verenigingen, kerken, moskeeën, buurthuizen en vrijwilligersorganisaties kunnen er een beroep op doen voor wat zij overnemen van de gemeente, inclusief ‘right to challenge'-initiatieven. Zo ondersteunen we ook wat er al is. De samenleving krijgt geld om verantwoordelijkheid te nemen voordat de gemeente zich terugtrekt. Zo hopen we effecten van de eerdere besparing teniet te doen en de samenleving te versterken.

PROGRAMMA 1 | SOCIALE ZAKEN EN SOCIALE RECHTVAARDIGHEID	2027	2028	2029	2030
Compensatie rijkskorting BUIG: ombuiging werk en inkomen deels terugdraaien	-1,4	-2,1	-1,3	-1,8
Een buddy voor elke statushouder	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Stadspas voor ouderen	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Subtotaal programma 1	**-4,5**	**-5,2**	**-4,4**	**-4,9**

Toelichting

- We willen de Rijkskorting vanuit de BUIG zo veel mogelijk compenseren.
- We investeren in buddyzorg voor statushouders: we willen dat nieuwkomers niet alleen een huis krijgen maar ook geholpen worden met een sociaal netwerk zodat ze gelijk mee kunnen doen in de samenleving.
- We willen ouderen een stadspas geven (de blauwe ruit van vroeger weer terug), zodat alle ouderen bijvoorbeeld voordelig kunnen sporten.

PROGRAMMA 2 | ZORG, VOLKSGEZONDHEID EN OPVANG	2027	2028	2029	2030
Lagere kosten jeugdhulp, schuldhulp, bijstand en opvang	–	2,1	4,1	4,1
Aanpak drugsoverlast	–	–	-2,4	-2,4
Extra aanpak drugsoverlast: preventie, zorg en handhaving	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Extra boa's en toezichthouders in parken	–	-1,0	-2,5	-2,5
Buurtcoaches bij dakloosheid	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Dekking buurtcoaches binnen subsidieregeling Versterking Aanpak Dakloosheid	1,5	1,5	1,5	1,5
Subtotaal programma 2	**-1,0**	**0,1**	**-1,8**	**-1,8**

Toelichting

- We willen ‘het doen van vrijwilligerswerk’ in gaan zetten als interventie in de jeugdzorg omdat we weten dat het voor jongeren waardevol is om betekenisvol voor anderen te zijn, we willen ook de bureaucratie in de keten versimpelen en een betere koppeling tussen formele en informele zorg. Daarom denken we dat er besparingen mogelijk zijn;
- We investeren in meer handhaving rondom drugsoverlast. We willen een goede balans tussen preventie, zorg en handhaving: deze moeten alle drie op een vergelijkbaar en hoog niveau zijn.
- In wijken waar maatschappelijke opvanglocaties zijn, rusten we de buurt toe om deze opvang te kunnen bieden. Naast het extra toezicht en handhaving investeren we in het trainen van buurtbewoners zodat zij als buurtcoach kunnen bijdragen aan het vergroten van de leefbaarheid.

PROGRAMMA 3 | ONDERWIJS EN JEUGD	2027	2028	2029	2030
Maatschappelijke diensttijd	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Gratis schoolmaaltijden alleen voor wie het nodig heeft	0,8	0,8	0,8	0,8
Subtotaal programma 3	**0,7**	**0,7**	**0,7**	**0,7**

Toelichting

- Het CDA stimuleert de Maatschappelijke Diensttijd door het netwerk van aangesloten partijen te ondersteunen om leerlingen te begeleiden. Ook stelt de gemeente Amsterdam 50 MDT-ervaringsplekken beschikbaar
- Het CDA kiest voor de variant van de gratis schoolmaaltijden waarin alleen kinderen die het nodig hebben er gebruik van maken. Wij zijn niet voor generieke gratis schoolmaaltijden waar alle kinderen op school eten.

PROGRAMMA 4 | SPORT EN BEWEGEN	2027	2028	2029	2030
Geen tariefstijging sportaccommodaties	–	-1,2	-3,0	-3,0
Sport voor jongeren (jeugdleden verenigingen)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Stoppen met generiek schoolzwemmen	1,0	3,0	3,0	3,0
Naschoolzwemmen voor kinderen zonder diploma	-0,3	-0,9	-0,9	-0,9
Subtotaal programma 4	**-0,3**	**-0,1**	**-1,9**	**-1,9**

Toelichting

- Het CDA kiest voor sport en sportverenigingen en wil geen tariefstijgingen doorvoeren
- Wel stop het CDA met schoolzwemmen omdat dit teveel kostbare lestijd vraagt en een te generieke maatregel is. In plaats daarvan introduceren we naschoolzwemmen voor kinderen van groep 5 en hoger die nog geen zwemdiploma hebben. Het bedrag is een schatting op basis van 33% van de kosten van het schoolzwemmen.

PROGRAMMA 5 | VEILIGHEID	2027	2028	2029	2030
Masterplannen Noord, Nieuw-West en Zuidoost: eerste tranche 2027 temporiseren	6,0	–	–	–
Stoppen met burgerberaden	0,5	0,5	0,5	0,5
Subtotaal programma 5	**6,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**

Toelichting

- We remmen de masterplannen Nieuw-West en Zuidoost en de aanpak Noord in 2027 iets af om zo budget vrij te maken en om de masterplannen in goede balans te brengen met de reorganisatie van de gemeente. Wij vrezen namelijk dat onverminderd doorgaan ondanks de reorganisatie leidt tot verspilling van middelen (bijvoorbeeld doordat er plannen bedacht zijn die in de nieuwe organisatie niet passen)
- We stoppen met burgerberaden vanwege de hoge kosten en beperkte langdurige opbrengst.

PROGRAMMA 6 | AFVAL EN REINIGING	2027	2028	2029	2030
Bijdrage toerismefonds aan extra reiniging	1,8	7,4	7,6	8,7
Extra reiniging toeristische gebieden en evenementen	-1,8	-7,4	-7,6	-8,7
Straatreiniging goedkoper door container- en straatadoptanten (vanaf 2028)	–	18,5	19,1	19,8
Uitvoering containeradoptantenregeling	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Subtotaal programma 6	**-1,0**	**17,5**	**18,1**	**18,8**

Toelichting

- Net als in onze begroting 2026 en in ons verkiezingsprogramma romen we de overwinst in de toeristenbelasting af en maken we een koppeling tussen toerisme en reiniging. Dat komt erop neer dat als er meer toeristen zijn, dat er automatisch ook meer budget voor schoonmaak is.
- We willen dat Amsterdammers in de woonwijken meer gaan doen om hun straten en containerlocaties schoon te houden. Daarom nodigen we mensen uit om container- of straatadoptant te worden. Wanneer je dergelijk werk doet, krijg je een deel van de afvalbelasting terug. Bedragen zijn schattingen.

PROGRAMMA 8 | RUIMTELIJKE ORDENING, GEBIEDSONTWIKKELING EN WONEN	2027	2028	2029	2030
Geen extra subsidie Stichting !Woon	–	0,6	0,6	0,6
Beperken beleidsafwijkingen ruimtelijk beleid	1,3	2,5	3,8	5,0
Gebiedspool / opdrachtgeversbudget stadsdelen 20% korten	1,9	3,8	5,6	7,5
Bewonersondersteuning wonen beperken	1,3	2,5	3,8	5,0
Compensatie woningcorporaties voor de OZB-verhoging van 2025	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Subtotaal programma 8	**-0,6**	**4,4**	**8,7**	**13,1**

Toelichting

- We houden de subsidie voor !Woon wat deze nu is.
- We beperken het maatwerk in ruimtelijk beleid (naast dat we regels simpeler maken door regels en beleid te schrappen) en realiseren zo een extra besparing.
- We korten 20% van de fte's bij de gebiedspool. Ook regelen we bewonersondersteuning minder vanuit de gemeente.
- We compenseren de corporaties komende jaren voor 5 miljoen per jaar voor de ongelukkige OZB belastingverhoging uit 2025. Deze compensatie komt neer op het voortzetten van de eerder overeengekomen compensatie.

PROGRAMMA 9 | DUURZAAMHEID EN ENERGIETRANSITIE	2027	2028	2029	2030
Stoppen met voedselstrategie	1,0	1,0	1,0	1,0
Isolatiepact betalen binnen klimaatmiddelen Rijk (CDOKE) (10 mil daarbinnen is nog niet toegekend)	–	6,5	6,5	6,5
Groene Groei-programma: groene industrie, haven en zero-emissie riviercruise	-1,0	-2,0	-2,0	-2,0
Dekking Groene Groei 2027 uit het onbestemde deel Klimaatfonds; vanaf 2028 herprioritering binnen budget energietransitie (1.6.1.4, 23 mln structureel)	1,0	2,0	2,0	2,0
Subtotaal programma 9	**1,0**	**7,5**	**7,5**	**7,5**

Toelichting

- We laten de voedselstrategie over aan het Rijk,
- We reserveren geld om 'groene groei' in Amsterdam te faciliteren. Bedrijven die in hun sector duurzame aanjagers zijn, zijn meer dan welkom in Amsterdam te komen ondernemen. De gemeente stimuleert initiatieven die daaraan bijdragen.

PROGRAMMA 10 | ECONOMIE, CULTUUR EN VASTGOED	2027	2028	2029	2030
Stoppen met de Nieuwe Meervaart (rentevoordeel)	3,6	3,6	3,6	P.M.
Projectkosten voor alternatief Meervaart	-0,5	-0,8	-1,3	P.M.

PROGRAMMA 10 | ECONOMIE, CULTUUR EN VASTGOED	2027	2028	2029	2030
Afboeken voorbereidingskosten Nieuwe Meervaart (incidenteel)	-2,5	–	–	–
Extra structurele middelen Kunstenplan schrappen (29 mln)	–	–	29,0	29,0
SvP 3.1 Opgaven Economische Zaken beperken	1,9	2,5	2,5	2,5
Budget Amsterdam & Partners en Clipper behouden	–	-0,5	-0,5	-1,0
Rivier- en zeecruisebesluit terugdraaien (toeristenbelasting)	1,0	1,7	1,7	1,7
Toeristenbelasting blijft 12,5%	-60,0	-65,0	-70,0	-75,0
Fonds binnenstad vervalt (gaat op in het toerismefonds)	5,0	5,0	10,0	10,0
Toerismefonds	-5,0	-21,2	-21,7	-25,0
Rentelasten kapitaalstorting NV Zeedijk	–	-0,2	-0,6	-0,9
Bijdrage toerismefonds aan breedtecultuur	0,8	3,2	3,3	3,8
Incidentele subsidies breedtecultuur en amateurkunst	-0,8	-3,2	-3,3	-3,8
Subtotaal programma 10	**-56,5**	**-74,9**	**-47,2**	**-58,7**

Toelichting

- Net als in onze eerdere begrotingen zien we af van een grootschalige Nieuwe Meervaart in de hoofdgroenstructuur. In plaats daarvan houden we geld apart voor een grootschalige verbouwing van het huidige pand.
- We kiezen ervoor om de extra 29 miljoen kunst en cultuur niet structureel uit te geven. Wel komt er vanuit het toerismefonds extra geld beschikbaar voor breedtecultuur en amateurkunst. We willen met grote instellingen die voor meer dan 50% afhankelijk zijn van subsidie in gesprek om hun afhankelijkheid van de overheid te verkleinen. Ook kunnen we ermee leven als het culturele aanbod in Amsterdam iets terugloopt: dit komt overeen met de wens van de stad om minder bezoekers te ontvangen. Als je minder bezoekers wil, dan moet het aanbod ook kleiner worden. Overigens zet het CDA in op meer Congres- Culinaire, Cruise en Culturele bezoekers en is het daardoor best mogelijk dat culturele instellingen meer bezoekers gaan ontvangen en daardoor meer geld verdienen.

PROGRAMMA 11 | OPENBARE RUIMTE, VERKEER EN VERVOER	2027	2028	2029	2030
Geen gemeentelijk gratis OV voor kinderen: 12 t/m 15 jaar	–	20,0	20,0	20,0
Geen gemeentelijk gratis OV voor kinderen: t/m 11 jaar (gemeentelijke 1 mln)	1,0	1,0	1,0	1,0
Stoppen met extra inzet deelmobiliteit	2,0	2,0	2,0	2,0
Gratis parkeren bij markten, sportparken en religieuze en maatschappelijke instellingen	–	-10,0	-10,0	-10,0
Brommobielen (Biro): 1.000 euro per jaar extra voor stadsbrede vergunning	1,5	3,0	3,0	3,0
Korting bezoekersregeling blijft: verlaging door het college volledig teruggedraaid	-4,5	-9,0	-13,5	-18,0
Rentelasten 15 mln per jaar investeren in bomen	–	-0,8	-1,6	-2,5
Coalitiemiddelen bomen; deel terug naar de kas, want het bomenfonds betaalt de 500 bomen	2,0	3,0	3,0	3,0
Overige aanplant en nazorg uit dezelfde coalitiemiddelen	-0,6	-1,6	-1,6	-1,6
Bijdrage toerismefonds aan bomenfonds (incl. buurtdeel)	2,5	10,6	10,9	12,5
Bomenfonds: planten en nazorg, incl. 500 bomen per jaar in lege boomspiegels	-2,5	-10,6	-10,9	-12,5

PROGRAMMA 11 | OPENBARE RUIMTE, VERKEER EN VERVOER	2027	2028	2029	2030
Bijdragen bomenfonds van particulieren en bedrijven	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Subtotaal programma 11	**1,4**	**7,6**	**2,2**	**-3,1**

Toelichting

- We schaffen het gratis OV voor kinderen af. We willen dat kinderen meer gaan fietsen.
- We stoppen met de extra inzet op deelmobiliteit. Er is voldoende deelmobiliteit in de stad. Bovendien denken wij dat de bestaande fietsverhuurders voldoende kunnen betekenen rondom fietsverhuur.. Wij kiezen voor de lokale ondernemers.
- Wij investeren tien miljoen per jaar voor gratis parkeren bij markten, sportparken, en religieuze en maatschappelijke instellingen.
- We introduceren de stadsbrede Biro vergunning.
- We behouden de korting op de bezoekersregeling. Het is belangrijk dat Amsterdammers ook familie en vrienden kunnen ontvangen die afhankelijk zijn van de auto.
- Het college heeft 11 miljoen gereserveerd voor bomen, maar daarvan kunnen de 500 nieuwe bomen per jaar maar deels betaald worden. Wij richten een bomenfonds op dat betaald wordt uit de toeristenbelasting: daaruit planten we die 500 bomen per jaar en nog veel meer. Omdat de toerist die bomen betaalt, houden we de helft van het coalitiegeld over voor de kas. Daarnaast investeren we vanaf 2028 elk jaar 15 miljoen extra in nieuwe bomen. Zo gaat er tot en met 2030 ruim 75 miljoen meer naar bomen dan bij het college.

PROGRAMMA 13 | DIGITALISERING	2027	2028	2029	2030
Geen extra privacy middelen	1,0	1,0	0,5	0,5
Schrappen digitale autonomie	3,0	3,0	3,0	3,0
Subtotaal programma 13	**4,0**	**4,0**	**3,5**	**3,5**

Toelichting

- We geven geen extra middelen uit aan bewustwording met betrekking tot gegevensgebruik en de digitale autonomie. Dit moet binnen de bestaande kaders opgepakt worden. De gemeente al veel inkoopbeleid.

PROGRAMMA 14 | BESTUUR EN ONDERSTEUNING	2027	2028	2029	2030
Communicatie 20% minder (ca. 60 van 307 fte)	1,8	3,7	5,5	7,3
Een wethouder minder	1,3	1,3	1,3	1,3
Reductie intern diversiteits- en inclusiebeleid gemeentelijke organisatie	1,4	1,4	1,4	1,4
Subtotaal programma 14	**4,5**	**6,4**	**8,2**	**10,0**

Toelichting

- 307 fte aan communicatiemedewerkers vinden wij te veel. Dit kunnen we besparen door innovatie. Deze besparing kan bovenop de geplande reorganisatie van 2.500 FTE

- Zoals wij voor de formatie al aangaven, vinden wij dat het college het goede voorbeeld moet geven in het kader van de reorganisatie. Daarom willen wij dat er een wethouder minder komt. Het college mag hier invulling aan geven.
- We geven extra richting mee in de reorganisatie. Het CDA vindt diversiteit en inclusie belangrijk, maar wil dat anders organiseren dan met een aparte afdeling waar 17,35 fte formatie zit begroot. Dit brengen we terug tot maximaal 5fte adviseurs voor de volledige organisatie, waarmee een bedrag bespaard wordt van 1,4 miljoen euro. Deze vijf fte is voldoende om beleid te maken en dit binnen de organisatie uit te zetten. Diversiteit en inclusie moet bovendien juist onderdeel zijn van elke functie en is de afgelopen jaren, onder andere in het managementontwikkelprogramma, onder de aandacht gebracht. Deze beparing zit dus bij HR, niet bij de afdeling die het antidiscriminatiebeleid van de gemeente Amsterdam (bijvoorbeeld moslimdiscriminatie, antisemitisme en LHBTIQ+ discriminatie) vormgeeft.

PROGRAMMA A | ALGEMENE MIDDELEN EN LOKALE HEFFINGEN	2027	2028	2029	2030
Stelposten: extra incidentele vrijval 2027	5,0	–	–	–
Niet benodigde dekking investeringen 2030	–	–	–	20,7
Korting afvalstoffenheffing 17,50 euro (eenpersoons) / 27,50 euro (meerpersoons) voor container- en straatadoptanten	–	-3,2	-3,4	-3,5
Leges commerciële evenementen kostendekkend	2,9	3,0	3,1	3,2
Kwijtschelding afvalstoffenheffing maximaal 80%	4,1	4,3	4,4	4,6
Vrijval onbestemd deel Klimaatfonds (eenmalig, na 1,0 voor Groene Groei)	3,5	–	–	–
Realistisch investeringsvolume	3,0	10,0	10,0	10,0
Risicoreservering personeelsreductie halveren	–	7,5	7,5	7,5
Beleidsbudgetten niet indexeren	15,0	15,0	15,0	15,0
Taakstelling voortvloeiend uit de schraplijst	7,0	10,0	10,0	10,0
Minder rentelasten door schuldaflossing	–	0,1	1,1	4,2
Subtotaal programma A	**40,5**	**46,6**	**47,7**	**71,7**

TOTAAL	2027	2028	2029	2030
Subtotaal meer samenleving, minder overheid	7,6	12,7	48,2	109,9
Subtotaal programma 1	-4,5	-5,2	-4,4	-4,9
Subtotaal programma 2	-1,0	0,1	-1,8	-1,8
Subtotaal programma 3	0,7	0,7	0,7	0,7
Subtotaal programma 4	-0,3	-0,1	-1,9	-1,9
Subtotaal programma 5	6,5	0,5	0,5	0,5
Subtotaal programma 6	-1,0	17,5	18,1	18,8
Subtotaal programma 8	-0,6	4,4	8,7	13,1
Subtotaal programma 9	1,0	7,5	7,5	7,5
Subtotaal programma 10	-56,5	-74,9	-47,2	-58,7
Subtotaal programma 11	1,4	7,6	2,2	-3,1
Subtotaal programma 13	4,0	4,0	3,5	3,5
Subtotaal programma 14	4,5	6,4	8,2	10,0
Subtotaal programma A	40,5	46,6	47,7	71,7
Totaal per jaar	**2,2**	**27,7**	**90,0**	**165,3**

BESTEMMING VAN HET SALDO	2027	2028	2029	2030
Onttrekking algemene reserve (tekort 2027, incidenteel)	–	–	–	–
Terugstorting algemene reserve	–	–	–	–
Aflossing schuld (rentebesparing 3,5% vanaf het jaar erna, zie programma A)	-2,2	-27,7	-90,0	-165,3
Saldo na bestemming	**–**	**–**	**–**	**–**